

Гл. редактор: Г. АНГЕЛОВ

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Орган на Културно-Просветно Икономическо Дружество „Варненски Кореняк“

Год. абонамент 30 лв.
Излиза двуседмичноРедакция и администрация в клуба
— Варна, „6-й Септември“ № 29Обявления се приемат
по споразумение

Варненци, обичайте града си и работете за неговото преуспяване!

Хр. Кр. Мирски

Цонко Ханджиев

Варна и Добруджа

Когато Южна Добруджа се откъсна от България и предаде към Ромъния, нашият град най-много почувствува тоя жесток удар. Последницът от това се отразиха твърде зле върху стопанството и търговско развитие на града. Настъпиха дни тежки за Варна, дни на стопанска криза, на безработица. Грижитъ, които се полагаха от държава, от общинска управа и от други обществени институти, не можеха да поправят положението, защото липсваха условията, необходими за правилното развитие на града. Правиха се усилия твърде голъми да се издигне Варна, като курортъ, правиха се усилия за издигане Варна и въ търговско отношение, но тия усилия не можаха да дадат оня резултатъ, който е необходимъ, за да стигне Варна до положението на един градъ, какъвто би тръбвало да бжде и какъвто е билъ въ миналото — градъ, радвашъ се на благополучие. На всички варненци надеждитъ бѣха отправени къмъ златната южна Добруджа. Всички очакваха часъ по-скоро Добруджа да се върне къмъ България, защото Варна безъ Добруджа бѣ обречена на загиване. Настъпи за насъ, варненци, дългоочаквания часъ. Варна посрещна тоя часъ съ истинска сърдечна радост! Тая радостъ бѣ изразена съ избликъ на силни чувства. Въ радостта на варненци се четѣше надежда за по-добри дни. Тия добри и благополучни дни ще дойдатъ, ние сме увѣрени въ това.

Но трѣбва ли ние да се отдадемъ само на надеждитъ и да чакаме нашето благополучие? Разбира се, че това ще бжде погрѣшенъ пътъ. Усилията за издигане на Варна — за създаване сносни условия за животъ трѣбва да продължатъ и то постоянно и съ по-голъмо усърдие и съ единъ добре обмисленъ и системенъ планъ. Да се направи всичко възможно, за да бжде връзка-та между Добруджа и Варна по-силна — това трѣбва да бжде главната задача на ония, които иматъ дългъ да работятъ за издигане на Варна. Добруджанци трѣбва да свикнатъ да гледатъ на Варна, като на единъ градъ, който е необ-

ходимъ за тѣхъ, а ние, варненци, трѣбва да гледаме на добруджанцитъ, като наши най-близки братя, на които дължимъ подкрепа.

Чрезъ взаимно сближаване на варненци съ добруджанци, чрезъ координирана дейностъ да насочимъ нашитъ грижи за доброто на всички. Ние се нуждаемъ отъ Добруджа за благото на нашия градъ, а Добруджа трѣбва да се нуждае отъ насъ за своето благо. Това трѣбва да ржководи всички, защото безъ сближението, безъ съзнанието за обща дейностъ, не може да се очакватъ щастливи и благополучни дни. Нашето дружество, което си е задало за целъ — да работи за издигане Варна въ всѣко отношение, издига тия начала и ще работи за постигането имъ.

Чрезъ Добруджа за Варна, чрезъ Варна за Добруджа, чрезъ Добруджа и Варна за България.

Варненци, купувайте стока отъ мѣстни търговци защото тѣ носятъ всички фискални тяжести на общинския ни бюджетъ. Когато отивате въ другъ градъ — запазете си покупкитъ за Варна.

Учреждения, държавни, общински, църковни и стопански предприятия — предпочитайте за чиновници при равния цензъ мѣстнитъ граждани.

Варненци, купувайте занаятчийски произведения отъ Варненски занаятчии — защото възнаграждавате труда на мѣстния занаятчия.

Варненци, предпочитайте производството на индустриални Варненски предприятия, защото тѣ се изработватъ отъ Варненски работници — отъ Варненски граждани.

Варненци, бждете довърчиви и бждете единни по общогражданскитъ въпроси — въ съединението е силата, радвайте се въ сполуката на съгражданина си, помогнете му въ нищетата.

Бѣхъ и азъ, макаръ и за кратко време, въ моя роденъ градъ Добричъ, а също въ Каварна и Балчикъ.

Изминала бѣше цѣла седмица отъ както тамъ стѣпа кракътъ на българския войнъ и бѣ изгрѣла сияйната свобода, а народътъ продължаваше неспирно да ликува и живѣе въ пълна заборава.

Писаха многократно въ българската преса, разгласиха тѣхъ многократно и чрезъ родното радио, че нѣма перо, което да опише изживѣното и изживяването отъ довчерашнитъ роби и тѣхнитъ освободители, епохално събитие.

Трѣбва човѣкъ да бжде само за нѣколко минути, въ който и да е добруджански кътъ, за да разбере, че действително нѣма човѣшка мисль, нѣма достатъчно изрази да се опишатъ трогателнитъ безчетни картини и стихийната оросявана съ безспирни сълзи радостъ на освободенитъ братя.

Тѣхнитъ лица сияятъ отъ дълбоко разчувствуване размѣритъ, силата и искреността на което разчувстване далечъ надминаватъ каквото и да е понятие на тази човѣшка скъпа добродетель.

Всѣки добруджанецъ, безъ значение на възраст и полъ, разправя, радва се, плаче и не може да намѣри думи да излѣе бушувашитъ въ душата му огнени чувства.

Вънкашния наблюдателъ, бива чеволно увлѣченъ отъ стихията, която е завладѣла довчерашния тежко изстрадалъ братъ — робъ, и заживѣва и той въ една атмосфера никога невиджана и която може би никога нѣма да се повтори.

Да, точно за това нѣма и не може да се намѣри, перо, което да опише това паметно изживѣване.

Въ душитъ и паметта на съвременитъ млади поколения събитие то ще остане като гранитенъ блокъ, изпѣстренъ отъ всички негови страни съ подробности, напомнящи винаги на тия поколения, колко свободата е скъпа и какъ тя трѣбва да се цени и всеотдайно пази.

Презъ цѣлиятъ изминатъ пътъ отъ Калиакра презъ Каварна, Балчикъ до Добричъ,

впечатления и разсждения

тази тѣй идеално равна площъ, царува отпечатъка на единъ стопански безпорядкъ и хаосъ. Доскоршнитъ распоредители, съ живота и имота на българското население въ стремежа си, да отнесатъ всичко при изселването си, отнели каквато и да е малка възможностъ на мѣстното население, да се подготви за есенната оранъ и сѣитба. Нито една бразна нѣма изорана и нивитъ представляватъ единъ печаленъ пусътошъ.

Нѣма вече ония овчи стада съ стотини глави добитѣкъ, които се срещаха често изъ полетата и допѣлвахъ картината на величавия стопански подемъ на златна Добруджа. Само тукъ-таме се срещатъ малки овчи стада, незабелязани и оставени кой знай какъ отъ ония, които искаха на всѣка цена да опустошатъ възпѣваната отъ нашитъ творци добруджанска идиллия.

Сжщата печална картина се хвърля на очи въ селата и градищата. Въ продължение на половинъ вѣкъ не е сторено почти нищо за благоустрояването на този по-рано цвѣтящъ кътъ.

Следъ голѣмата европейска война всички народи — победители и победени — съ голѣмъ стремежъ предприеха благоустрояването на своитъ страни, само за Добруджа бѣ издигната черна и непрепускаема стена, прѣчаща да се задоволятъ насжщни културни, санитарни, благоустройствени и др. нужди, въпрѣки, че отъ гърбътъ на българинътъ данакоплатецъ бѣха смѣкнати безчетни милиони леи.

Водоснабдяване, канализация, електрификация — три твърде сериозни признаци за културност и прогресъ, сж биле изоставени и останали само мечта за добруджанци.

Вѣрно е, че има направено „нѣщо“, но само за нѣкакво ограничено число дворци и вили, въ които сж си изживѣвали днитъ обладанитъ отъ крайна суета привилегированитъ първенци.

Колкото пъкъ до здравната политика по отношение на добруджанското население тя се заключава не само въ прозрачни палиативи, но на повечето мѣста не личатъ даже каквито и да е следи.

Четвъртъ вѣкъ робство! Четвъртъ вѣкъ тормозъ и жесто-

ко потисничество! Четвъртъ вѣкъ лишения отъ културни, здравни, стопански и др. блага, ето това бѣше до вчера златна Добруджа.

Колко мжно е, че следъ горната печална констатация, трѣбва да вдигнемъ черната завеса на нашата действителностъ, за да се видятъ фигуритъ на нѣколцина, които и въ дни на всеобща народна радостъ, останали вѣрни на извратенитъ си души и низки инстинкти.

Когато народната душа се кжпѣше въ незапомнени радости, нѣколцина мародери, водими отъ лакомия, оскверниха и помрачиха светото народно тържество.

Тѣхнитъ имена се носятъ отъ уста на уста, и нищо не може да прикрие долнитъ имъ инстинкти, макаръ и да сж отрупани съ всевъзможни „копиринажки“.

Въ душата на освободенитъ братя въ Добруджа настѣпа смутъ — колкото и малкъ да е той, но настѣпа смутъ, когато наблюдавахъ дѣлата на модернитъ мародери.

Утешителното е, че тия алчници сж само нѣколцина и колкото тѣхния общественъ рангъ да е голѣмъ, противонародното имъ дѣло остава само за тѣхна смѣтна и вѣрата на братя добруджанецъ къмъ чистотата на българската общественостъ си остава непоколебима.

Нека дълбоко вѣрваме, че всички изпратени въ Добруджа отговорни фактори, ще взематъ здраво въ ржцетъ си съответнитъ имъ рисори, и поставяйки всѣкого на мѣстото му, ще оправдаятъ възложеното имъ довѣрие.

Голѣмъ концертъ на Регенбургския катедраленъ хоръ. — Въ недѣля 20. X. т. г. въ Народния театъръ Българо-нѣмското дружество устройва голѣмъ концертъ на известния въ цѣль свѣтъ детски хоръ съ солисти на голѣмия катедраленъ хоръ въ Регенбургъ. Този детски хоръ е давалъ свонтъ концерти както въ Европа тѣй и въ Америка.

Любителитъ на хубавата и съвършена музика ще иматъ случая да чуятъ единъ художественъ концертъ, Билети отъ 5—30 лв. въ кафене „Балканъ“ отъ 17. X. т. г. отъ 11 до 13 часа.

Не обсждайте военни въпроси!

Д-р Канст. Карожджов

Ф Р О Й Д Ъ

Наследственост или възпитание

Преди няколко месеца умрял в Лондон, гдето прибягна, след изпъждането му от отечеството му, Германия, великият Фройд. А казваме великият, защото той е такъв в действителност, той е един от великите хора — творци на науката, които играят важна роля в съдбата на човечеството, до колкото разбира се, е възможно да повлияе на нея индивидът. Естествено е било, следователно, щото, въ началото той да претърпи онова, що прекарал всички велики хора, сир. не само да не бъде надлежно оценен, но и да бъде нападан и преследван, но днес вече той е признат като велика всеобща личност.

Преценките за Фройд сж противоположни: неговите критики сж раздѣлени на два лагера, като и двата си поддържат мнението за него сж упоритост, фанатизъм: фройдиисти и противофройдиисти. Според първите, Фройд е един от най-великите учени на свѣта. И какъ не, когато той говори истини, които оправдават всичките хорски полови отклонения, заблуждения? Нали тоя избраник на науката увѣрява, че, който ограничава половите си вкусове, става психопат? — Според другите, той бил един голѣм шарлатанин, един изроден тип, щомъ, освен другите работи, твърдѣл, че децата ни биле развалени, развратени от самата им още люлка?

Фройд не е казал нито едното, нито другото или, по-скоро, казал и едното и другото, но сж съвсемъ противоположни заключения на ония, които правят неговите защитници и противници.

Какво прочее, казалъ точно Фройд върху тия два въпроса — ето темата на нашата статия. Ние даже мислимъ да приведемъ текстуално нѣколко пасажа от неговите съчинения, чрезъ които може да се запушатъ устата на ония, които сж възбудени чувства, мжже и жени, желаятъ да подслонятъ подъ научните фройдови теории противосоциалните си проявления.

А на моралистите, които вѣрватъ, че Фройд бил единъ неуравновесенъ типъ, единъ изроденъ човѣкъ, който говори и пише глупости и неморални работи, ние казваме:

Фройд си е и остава една звезда от първа величина на научното небе. Не, разбира се, за своя пансексуализъмъ, сж-

що е бил претълкуванъ. Той заслужава нашето уважение за своите чудесни излѣкувания на невропатните, които днес постига психоанализата, на която той е главният основател. Той го заслужава още повече за откриваните от него нови хоризонти въ педагогиката; за даването от него обещание, че въ бъдеще ще се изпреварват не само разните неврози и психопатии, но и самите недостатѣци. Защото новата психоаналитична педагогия, която основава фройдови труженици върху неговите научни наблюдения, ограничава до минимумъ влиянието на вродените предразположения и на наследствеността въобще и разширява твърде много влиянието и възпитанието от самата още люлка на новороденото.

Значението на тая истина е неограничено. Отъ когато е почнала да съществува човѣшката интелектуалност, хората сж били раздѣлени на два лагера. Има учени хора, които сж вѣрвали въ неограничената сила на наследствеността; еднѣ, има такива, които сж вѣрвали, че можели чрезъ възпитанието да направятъ, каквото сж искали, отъ човѣка.

Една от многото причини, които прѣчат на споразумението, е че човѣкъ продължава да живѣе въ срѣдата, въ която се ражда. Следователно не е лесно да се отдѣли, какво принавлѣжи на наследствеността, а какво на възпитанието. Сир. децата на добри родители ставатъ добри, защото се раждатъ отъ добри родители или защото живѣли при тѣхъ?

Последователите на наследствеността привеждатъ за примѣръ децата на алкохолици, които, ако и отдалечавани отъ тѣхъ презъ детинството имъ — не новородени — всички ставали алкохолици и вагабонти. Какво по-голѣмо доказателство отъ това за всемогъществото на наследствеността?

Отъ когато, обаче, психоанализата доказала огромното влияние, което има върху детето и най-малкото възбуждение презъ първите години, но и презъ самите първи дни; отъ когато чрезъ психоанализата се лѣкуватъ страдания и недостатѣци, които другъ път, се смѣтали наследствени, взривътъ почнали да се наклоняватъ окончателно на страната на възпитанието.

Какво значение иматъ впе-

чатленията отъ първите още дни, става явно отъ следния опитъ: Взели нѣколко, едва що излупени сипки и ги поставили въ клетката на чучулиги. Когато тѣ научили добре пѣсенъ на чучулигитѣ, турели ги въ клетката на породата имъ, сипките. Въпрѣки че тѣ останали три месеца заедно, тѣ не могли да научатъ нито една наука отъ тѣхната пѣсенъ — продължавали да пѣятъ като чучулиги. Не би било даже нужно да сж пѣли пѣсенъ на чучулигата, за да ѝ подражаватъ — стига, че сж я чули.

Но за да сполучимъ съ тоя опитъ трѣбва да отдалечимъ сипките единъ, най-много два дена следъ излюпването имъ. Следъ една седмица е вече късно, защото тѣ сж вече чули пѣсенъ на вида си.

Стига, сиречъ, една слухова картина, която се запазва въ нервните центрове подъ форма на споменъ, за да направлява по-късно въ производството на пѣсенъта. Сжщото се случва и съ зрительните картини. Привежда се следниятъ автентиченъ случай: Едно новородено сираче сучело две години отъ една коза. Когато пораснало, ходѣло не само скачайки като коза, но и движело като нея горната си джуна.

Ето какво е стѣмнявало до сега хоризонта на възпитанието! Отдавало се на наследствеността онова, що е било влиянието на срѣдата върху новороденото. Всички почти родители говорятъ и вършатъ предъ новороденото купъ работи, противоположни. И когато нѣкой имъ забелязва това, тѣ казватъ: „Малко дете, какво разбира. Когато порасне, ще внимаваме“.

Всички трѣбва да разбератъ добре, че нервната система на детето е като нѣкоя фотографическа или фонографическа плоча, на която се записва и отпечатва „каквото“ вижда и чува, сир. всѣкакъвъ видъ възбуждение. Колкото е по-малко детето, толкова то е по-чувствителна плочата и толкова по-дълбоки отпечатците. Не се оудвайте, прочее, че, ако, когато порасне детето, ще предаде вѣрно, каквото то е видѣло и чуло презъ времето, когато е било въ своята люлка. Еднакво и още по-важно е влиянието на душевните влѣнения на новороденото. Толкова ценни сж фройдовите етюди относно тия въпроси, които тѣ — само сж достѣтѣни, за да го обезсмъртятъ.

Госпожице, гладния скитникъ, азъ, който почти убихъ морално майка си, азъ, който съсипахъ самъ живота си азъ... — но тукъ вече младия човѣкъ не можа повече да продължи и прихлюпвайки глава върху облегалото на скамейката, той се разрида отчаяно, като малко безпомощно дете. Съпътничката му, силно трогната отъ всичко това, съ съзри на очи го гледаше, незнаейки какво да му отговори и какъ да разсѣе скръбта на тоя толкова много изстрадалъ младъ човѣкъ

Влака продължаваше да трака монотонно. Разсѣмваше се вече и скоро щѣха да бждатъ въ голѣмия градъ. Преди да се раздѣлятъ, на перона на гарата, когато вече влака пристигна, тя му подаде рѣка за-

П. Петковъ

Стопанскиятъ животъ презъ време на война

Въ избухването на свѣтовния пожаръ — войната, настѣпва стопанска анемия за воюващите държави. Защото стопанството прекъсва своя нормаленъ и интензивенъ животъ, понеже живата сила — направлящата се откъсва отъ стопанския. Независимо отъ това войната прекъсва и международния стопански животъ, поради спиране на транспорта по море и суша въ зависимостъ на участващите държави въ войната. Колкото повече държави сж zaangażирани въ една война, толкова повече замира стопанскиятъ животъ. И, това разбира се отразява зле върху живота на единъ народъ. Защото липсатъ на най-елементарните продукти за задоволяване нуждите на народа убиватъ неговиятъ духъ, а това разстройва сплотеността на народа, който създава недоволството.

За да се избѣгнатъ все подобни негодувания, и да се запази единението на народа, необходимо е да се обмисли и планира стопанската дейностъ на страната за презъ време на война, когато икономическия животъ спира нормалния си развой. За да не спре стопанския животъ въ такива моменти налага се, да се продължи стопанската дейностъ макаръ въ ограниченъ размеръ.

Въ този случай ще трѣбва да се подготви кадаръ отъ жени работници, колкото да поематъ работата на мжжетѣ, които

отиватъ на фронта. Затова можемъ да вземемъ примѣръ отъ воюващите страни. Обаче, не трѣбва да забравяме и нашата селенка, която орѣше, сѣше, жѣнѣше и хранѣше войската на фронта и народа въ страната.

А това налага сега и жените отъ града да усвоятъ работата на мжжетѣ, за да продължи правилния развой на вътрешния стопански животъ, така, че да се задоволяватъ нуждите на армията и народа въ страната. Съ това ще се подкрепи живота на народа, защото, когато се задоволяватъ насщните нужди на армия и народъ, тогава ще се крепи народното единение, така, че то ще цементира устойчиво на племето ни. За целта ще бжде необходимо да се подготви народното стопанство, така, че да задоволява нуждите на армия и народъ презъ време на война. Ето защо налага се, докато е време да се създаде органъ, който да организира народното стопанство за презъ време на война. Не трѣбва да затваряме очите си, когато на западъ огънь гори а на изтокъ димъ се носи!

Доброто продоволствие, опрѣсва силите на войската запазва войнския моралъ и подѣржа народа.

Като така, трѣбва да вземемъ поука отъ миналото, за да създадемъ чисто идоволно продоволствие на армия и народъ.

Ем. Мутафовъ

Братче и сестричка

Подъ тополитѣ на Трака
Митко, Клея се събраха
съ татка, съ мама — пѣсенъ слушатъ
и се двама мило гушкатъ.

Митко се съ сестричката хвали,
Клея братчето си гали —
Мирни, кротки братъ, сестричка,
вижъ, какъ сладко се обичкатъ.

И луната презъ тополи,
що въ небето сж наболи,
все за тѣхъ деца наднича.
Що ли? Щото ги обича.

А когато слънце грѣе
и въ клоната птичка пѣе,
Митко, Клея се унасятъ,
съ радостенъ вѣкъ свѣтъ огласятъ.

Обичъ между тѣхъ царува,
съ обчѣта имъ се добрува
все при тѣхъ грижа нѣма,
съ тѣхъ е радостта голѣма.

Да растатъ за честъ и слава!
Цѣлий свѣтъ да имъ се радва!
А за татко и за мама
мили, свидни сж и двама.

МАЙНА

(разказъ)

отъ Екатерина Геориева — Филчева

(продължение отъ брой 10)

— И още нѣщо, Христо, ще те помоля: работи, учи се, стани човѣкъ и когато спечелишъ пари откупи нашата малка къщичка, която е сега въ чужди ръце. И тогава, когато мене не ще ме има, нека тя ти напомня за даденото обещание за честенъ животъ. Не забравяй, стани човѣкъ, поправи се! — И като казала тия си последни думи, нещастната майка затворила очи, изпуснала предсмъртната въздишка и се преселила въ вѣчността.

— Майко, майко, защо ме остави?!... завикалъ отчаяно

синътъ ѝ, покривайки съ цѣлувки вече изтиващия ржце на мъртвата. И тогава той разбралъ, че живота му, пустъ и безцеленъ вече за него, принадлежи отъ тоя моментъ на даденото обещание. Да, той трѣбвало вече да се поправи и да работи, да работи усилено, за да изкупи грѣха си предъ майката, откупвайки наново родната къщичка, останала въ чужди ръце. Ето — завърши разказа си съ прегракналъ вече и развълнуванъ гласъ младия човѣкъ, — ето това е моята история. Това съмъ азъ,

едно съ една своя визитна картичка казвайки му мило:

— Довиждане! Надѣвамъ се, въ най-скоро време да ни посетите у дома. Така и моите родители ще могатъ запознавайки се съ васъ, да ви изкажатъ благодарностъ за това, що сторихте за мене тая нощъ. — И виждайки смущението му прибави — да, да, не се стѣснявайте, но непременно ще дойдете у дома нали, защото ние сме вече добри приятели! Още единъ път довиждане и ви пожелавамъ ползотворна и щастлива работа въ университета!

— Довиждане! — едва успѣ да промълви той гледайки съ благодарностъ и нѣжностъ следъ нея. Нѣщо топло и радостно почувствува въ душата си и едва тогава разбра, какво мѣсто заема вече въ бедното му

сърдце, това красиво и мило момиче. Почувствува се окриленъ и не така вече самотенъ. Тогава, съ добри крачки, стискайки още въ рѣка визитната ѝ картичка, той прекоси перона на гарата и се запѣти къмъ голѣмия градъ, обнадѣденъ и решенъ да работи и на всяка цена да се издигне въ живота, за да може да заслужи любовта на младото момиче.

Нѣколко години следъ тая случка, Ивановъ блестящо издържа и последния си изпитъ. Бащата на сжщата девойка, която презъ оная паметна нощъ Ивановъ спаси отъ ноктитѣ на крадеца, се погрижи, щото младия човѣкъ да бжде назначенъ на една добра служба. Моментната симпатия, която се бѣ породила между двамата млади,

Духовния живот на Варна

Според меродавните сведения сега в града ни живеят следните писатели: Цветан Нягулов, Вера Бояджиева-Фолъ, Н. Т. Фолъ, и Стефанъ Ив. Стояновъ. А това е вече доста нъщо. То дава добър оттенък на духовния живот на града.

Като даровит драматург Цветанъ Нягулов има голѣм успѣхъ въ пиесата си „Тежка е царската корона“, изнесена въ началото на тази година отъ Варненския народен театър, имаща за сюжетъ българското минало отъ времето на царъ Ивайло и една отъ българските ценни исторически пиеси.

Незапомненият и голѣм успѣхъ на Варненския народен театър съ чудно хубавата и отлично изнесената обществено-педагогическа пиеса „Хора въ низините“, която има известни връзки съ българската литература, е единъ белегъ за повишенъ духовен интересъ въ града ни, за който както Петко Атанасовъ, така и Николай Фолъ, имат своята заслуга доста голѣма и ценна.

Изобщо театърътъ въ Варна винаги е успѣвалъ, когато е налучкавалъ жаждата на публиката.

„Сълбата на живота“ — представлявана също тамъ, е пакъ единъ успѣхъ за театъра и за г. Н. Т. Фолъ.

Около излизания вече една година културно-литературен вестникъ въ града ни „Завой“ има една повишена духовна атмосфера и тамъ работятъ съ усърдие и следните дейци, които образуватъ кръга около тоя вестникъ, точно: Ст. Ив. Стояновъ, Стоянъ Дичевъ, Г. В. Гочевъ, П. Плучи, Крумъ Кънчевъ, Тони Бербатева, Коста Траяновъ и Божидаръ Божиловъ.

Връзката между отдѣлни книжовници и труженици на перото създава и отдѣлни почини.

Въ връзка съ морето и съ създаване на морска художествена книжнина работятъ въ града ни Ст. Ив. Стояновъ, Крумъ Кънчевъ, Надя х. Йовкова, все около списанието „Морски сговоръ“.

Презъ последните месеци въ града ни излизало, а така също и въ София отъ варненци следните книги: „Трета класа“ — стихове отъ Божидаръ Божиловъ — „Трудъ и Лира“ отъ Любомиръ Спировъ — тия двама сж млади момчета, но трудолюбиви, „Морски разкази“ и „Спомени на Стария адмиралъ“ отъ варненецъ въ София Петъръ А. Шишковъ, „Мнимиятъ училищенъ инспекторъ“ спо-

се превърна въ нежна и пламенна любовъ. Но скоро следъ като Ивановъ биде назначенъ на служба, тѣ се венчаха.

Малката къщица въ родния му градъ бѣше откупена. Тя винаги напомняше на Ивановъ за скъпата жертва на неговата майка-свещица. Той знаеше, че тая именна жертва го направи добъръ гражданинъ, добъръ добъръ съпругъ а по-късно и добъръ баща.

Лѣтно време, когато въ голѣмия градъ ставаше горещо и душно, младото семейство на Ивановъ, съ дветѣ имъ малки деца, заминаваше на курортъ въ малкото прохладно градче Т., згушено въ самитѣ поли на гордия Балканъ. Тамъ, въ слупената, но оютна къщица, далечъ отъ суетния градски животъ, тѣ прекарваха два спо-

лучлива комедия въ четири действия отъ Благо Елнинъ, „Хайдушкиятъ Балканъ“ отъ неуморимия и направилъ вече значителни успѣхи Коста Траяновъ. „Животътъ на малките хора“, разкази отъ Димитъръ Кулековъ.

Коста Траяновъ е трудолюбивъ и много обещаващъ ратникъ.

Освенъ тѣхъ въ мѣстната преса се появяватъ съ първи стъпки въ разкази Димитъръ Кулековъ, Цонко Ханджиевъ и др. Около общината се създава единъ кръгъ отъ ратници: Д. Кулековъ, К. Траяновъ, Г. Н. Сапунджиевъ, Б. Черневъ, Ц. Ханджиевъ.

Всички тия прояви сочатъ на едно съживяване на духовния животъ на нашия обичаенъ градъ и сж въ състояние да зарадватъ всѣкого.

Млади сили, като Л. Щеревъ, Владимиръ Василевъ и други, поникватъ като млади фиданки, обещаващъ. Музикалниятъ животъ има признаци, че ще бѣде тази година по оживенъ.

Не можемъ освенъ да се радваме като на едно упование и на една утеха.

Наскоро ще излизатъ отъ печатъ новите книги — разкази отъ Ст. Ив. Стояновъ и Димитъръ Кулековъ.

Варненскиятъ Народенъ театъръ готви две български оригинални пиеси.

Добринъ Василевъ

Л. К. Бочевъ

Българска правда

Днесъ свѣтътъ преживява събития отъ историческа важностъ. Тресатъ се устоитѣ, на които почиваше цѣлиятъ политико-общественъ животъ въ Европа. Една политика, пропита отъ реализъмъ и целеща едно друго устройство, подпомогната отъ мощната въоръжена сила на два велики народа — германския и италианския, чертае нови перспективи за политическия, стопански и културенъ животъ.

Въ развой на тѣзи гигантски събития нашата страна е съ твърде малко значение. Макаръ и малка, обаче, тя е удостоена съ вниманието на великите водачи на тѣзи народи г. г. Хитлеръ и Мусолини, които почувствуваха човѣшката и държавническа нужда за справедливъ и траенъ миръ на балканитѣ и доброволно поставиха подъ своята интервенция правдивата българска национална кауза.

Ние въздаме, какъ новото време руши оковитѣ, които жестоко стѣгаха нашиятъ честенъ, трудолюбивъ и храбъръ народъ, който съ всички сили по пѣтя на легалната борба, съ тактъ и разумъ достойно

койни месеца, въ пълно щастие и покой. И сѣкашъ, когато родния вѣтъръ повѣшаше, ржката на майката — светица погалаваше косичките на палавнитѣ внучета, леко дохосдаше челото на тѣхния баща — свиденъ синъ, на тѣхната майка, мила снаха, и пакъ така невидимо си отиваше придружена отъ вѣтъра. Това бѣше духа на стопанката на тая малка къщица, духа на майката — героиня и светица, която не преставаше, дори и следъ смъртта си, да бди върху свиднитѣ чеда.

Печатница „Кънчо Николовъ-Варна, до Градската омнибусна служба има всички видове букви за хубави визитни картички и свадбени покани.

Радиото и войната

Много отъ радиослушатели-тѣ може би, сж се чудили надъ новата германска мѣрка — да се прекъсватъ по-важни станции вечеръ и при мъгливи дни. Отъ избухването на войната, до сега тази мѣрка продължава да е въ сила. Причината за вземането на подобни мѣрки презъ време на войната е следната: нощемъ и при мъгливо време, когато неприятелската авиация нѣма никаква възможностъ да се ориентира, единъ радиопредавателъ въ действие, може да се яви като пжтеводителъ на неприятеля. За сжщата целъ воюващитѣ страни днесъ сж загасили всички фарове по своитѣ крайбрѣжия. И само отъ време-навреме вечеръ радиопредавателитѣ се обжждатъ, за да могатъ собственитѣ параходи и аероплани оа се ориентиратъ.

Това прекъсване на радиопредаванията презъ време на войната е едно указание за неблагоприятното въздействие на последната въ тази областъ. Като се изключи това, обаче, радиото се явява като назамѣнимо помощно сръдство въ модерната война. Тѣзи неговии качества сж били забелязани още въ свѣтовната война. Тогава успѣхитѣ на радио-техниката сж били нищожни въ сравнение съ сегашнитѣ, но все пакъ и тогава германскитѣ патрулни крайцери, които сж кръстосвали на югъ, въ океанитѣ, сж могли да установяватъ безжична връзка съ своитѣ бази и помежду си, а сжщевременно, тѣ сж откривателитѣ на фалшивитѣ радиопредавания, които е трѣбвало да заблуждаватъ противниковата флота.

Отъ тогава, обаче, изминало устояваше своитѣ права и съ завидно търпение очакваше резултатитѣ.

Ньойския договоръ вече не съществувалъ! Времето и силата го унищожиха! Неговата искусствена сграда, създадена въ една неблагоприятна за насъ политическа атмосфера, се руши. Презъ 1918 год. въ паметния за насъ Ньой на велика и свободолобива Франция се отнеха отъ България и поставиха въ тежко робство много български земи, напоени съ скъпата кръвъ на тѣхнитѣ родни синове. Тогава за втори пѣтъ отъ освобождението на България, южна Добруджа бѣше откъсната по най-жестокъ начинъ отъ майката Отечество и поставена подъ суверенитетъ на румънската държава.

Едва на 7.IX.1940 год. подъ натиска на новото време се съзна грѣшката и се подписа доброволна, приятелска и добросъседска спогодба между българската и румънската държави, за преминаването отново къмъ България на този скъпъ за нея български край.

Така се постави началото на края. Българската правда възтържествува. Съ бързъ ходъ времето поставя безъ колебание за бързо и коренно решение всички щекотливи въпроси на Балканския полуостровъ. Нека бждемъ готови да изчакаме съ спокойствие и надежда идващитѣ велики моменти, за да можемъ въ близко бждеще да се поздравимъ съ обновена, обединена и благоденствующа България, водена отъ мъдрата политика на любимия на всички Царъ на българитѣ Н. В. Борисъ III.

В. П. Йоневъ

Поука отъ миналото

Възраждането на България е епоха, която има най-голѣмо значение въ нашата история. До възраждането ние бѣхме само християни. Не се правѣше голѣма разлика между българитѣ и гърци. Само така се обяснява защо по буднитѣ българитѣ въ тия времена съ радостъ помагали на гърцитѣ въ тѣхното възстание. Гърцитѣ лесно ги заблуждавали, че това възстание е война „за вѣра“. Трѣбвало да се изгонятъ турцитѣ, за да възтържествува православно християнство. Благодарение на първитѣ деятели на народното възраждане (о. Паисий, Софроний и др.) народътъ бързо съзна истинското положение. Разкри се грѣшката мечта да се елиминиратъ всички българитѣ. България се покри съ народни училища. Още преди освобождителната руско-турска война, българското население бѣ обединено духовно. У всички имаше съзнание, че ние сме единъ народъ — потомци на старитѣ българитѣ, държавата на които е граничела съ три морета, Черно, Бѣло и Адриатическо. Следъ освобождението на България, настѣпи новъ тласъкъ къмъ развитието. Обаче, ние нѣмахме строго организирана държавническа политика. Бѣхме опиянени отъ освобождението. А предъ насъ стоаха

ха 25 години. Радиотехниката направи голѣмъ прогресъ и нейното значение презъ време на войната порастна. Това личи отъ много примѣри, които ставатъ известни напоследъкъ. Паднали авиатори съобщаватъ по радиото за мѣстото, кждето се намиратъ. Презъ време на войната въ Абисиния, европейцитѣ въ Адис-Абеба, които се бѣха скрили въ германската легация, можаха да уведомятъ съ единъ малък радиопредавателъ италианскитѣ войски за критичното положение, въ което се намиратъ, и помощта не закъснѣ.

За значението, обаче, на радиото въ войната, говори най-добре сегашниятъ европейски конфликтъ. Вънъ отъ военното-техническото значение на радиото въ войната между Англия, Франция и Германия, то има друга една служба — да съобщава новинитѣ отъ фронта на населението и да води националната пропаганда. Отъ какъ е избухнала войната, радиопредавателнитѣ станции на воюващитѣ податъ жестока борба помежду си. Разпространяватъ се невѣрни съобщения, подвеждатъ се наивни слушатели, и сжщевременно лъжитѣ биватъ опровергани.

Презъ време на войната въ Полша, германскитѣ войски заеха полскитѣ радио-предавателни станции една следъ друга въ кждо време. Това подеиствуваше съкрушително на защитницитѣ на Варшава.

За голѣмата роля на радиото въ войната говори и другъ единъ примѣръ. Единъ плененъ полски офицеръ е съобщилъ при разпита, че следъ като полската армия е била дезорганизирана и изпаднала въ хаосъ, само отъ германския воененъ бюлетинъ, който е даванъ по радиото, полскитѣ части сж могли да се ориентиратъ за положението. Тѣзи нѣколко малки примѣри отъ войната, които споменахме погоре, идватъ само да потвърдятъ мнението, че въ модерната война радиото е едно добро оржжие.

сериозни задачи. Трѣбваше да се работи планомерно за поддържане българския духъ у населението, което остана въ робство. Нѣщо повече — нали предстоеше да бранимъ и освободената земя отъ чужди посегателства.

Събитията се мѣнятъ. Дохождатъ времена, когато една държава не винаги може да защити своитѣ покрайнини и тѣ се заграбватъ отъ алчни съседи. Това ние изпитахме по-късно. Въ такива случаи, ако не може да помогне и войската, въ защита се явява твърдото национално съзнание. Всѣки народъ трѣбва да създаде въ покрайнинитѣ си духовни крепости. Въ тия мѣста националното съзнание трѣбва да бѣде най-силно развито. Всички градове и села трѣбва да се гордѣятъ съ своитѣ училища и читалища. Навсѣкжде трѣбва да се създаде по-голѣмо интелегентно общество, което лесно ще може да се противопостави на насилие.

Не може да се каже, че ние следвахме планомерна политика. И сърби, и ромѣни заеха наши покрайнини, безъ да бжде населението добре подготвено да води упорита борба, за да запази народностнитѣ си права.

Добруджа, надарена отъ природата съ плодородна почва, бѣ по-рано житница за България. Тамъ населението благоденствуваше. Обаче, въ просвѣтно отношение бѣ назадъ. Хората бѣха погълнати въ работа, въ търговия и печелѣха. Тѣ бѣха доволни и малко се грижеха за общото развитие на цѣлия край. Това значително улесни ромѣнитѣ да мачкатъ, да тъпчатъ всичко, що е българско. Отъ всички малцинства въ Ромѣния, българитѣ бѣха поставени най-зле. Всички български училищни здания се заграбиха. Едно българско училищно здание въ Добричъ се предаде на турцитѣ. Български деца бѣха отведени съ стражари отъ българското училище въ ромѣнско. Ето защо не трѣбва да се чудимъ защо се проливатъ толкова сълзи отъ радостъ; защо има такъвъ избликъ на чувства.

Миналото е минало. Дано не се повтаря. Ние трѣбва да поумнѣемъ, да вземемъ урокъ отъ миналото. Началото е добро. Въ Добруджа се командироваха най-добри чиновници, най-добри директори на училища и училищни инспектори. Дано тая политика продължава. Добричъ, центърътъ на „Златна Добруджа“ трѣбва да блѣсти съ своитѣ добре наредени училища. Въ всѣко по-голѣмо село трѣбва да се отвори прогимназия и цѣлата областъ да се покрие съ красиви училищни здания. Това изискватъ интереситѣ на българския народъ.

Учреждения, банки, държавни и частни стопански предприятия, печатателски книжа въ мѣстни печатници-тамъ работятъ варненски работници — тѣ доставятъ материала отъ варненски търговци.

Добраджанци! искате ли да имате добъръ и евтннъ печатъ, отбийте се въ печатница „К. НИКОЛОВЪ“ — Варна, дето се печататъ разни видове търговски книжа. Изработва се най-хубава подвързия. Телеф. 26-58

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтно Икономическо Дружество „Варненски Кореняк“

Отг. ред. Ю. ТОДОРОВЪ

проф. Ц. Каланджиева

Продъл. отъ бр. 10

Нарастването на населението въ нѣкои държави и България. Растежътъ на нашитѣ градове и София

Считайки, че слабия растежъ на Франция е особено явление, въ което сж примѣсени редица исторически, културни и психически елементи, ние все пакъ не можемъ да отречемъ значението на материалнитѣ условия, на структурата и на стабилността на семейството изобщо и въ селското стопанство въ частностъ. Въ всѣки случай статистическитѣ данни за другитѣ културни държави, даже тамъ, гдето населението живѣе въ охолство, както е въ скандинавскитѣ страни, показватъ значително по-слабо движение на населението, отколкото въ Русия, балканскитѣ държави, Полша и др., гдето населението материално е поставено по-зле, и разбира се има и по-низки потребности. Така, за последнитѣ три години (1934—1936) срѣдниятъ ръстъ на Дания е билъ около 7‰, на Норвегия 4 3/4‰, на Финландия 6.1‰, на Холандия 11.7‰, на Швеция 2.3‰. Отъ тѣзи държави само Холандия се приближава по своя растежъ къмъ споменатитѣ по-рано земеделски страни. Въротно това се дължи на богатитѣ холандски колонии, чието население е надъ 51 милиона (при 8 милиона метрополитя) и които даватъ грамадни богатства въ видъ на сурови материали и на пласирани капитали въ разнитѣ плантации. Голѣмъ доходъ има Холандия и отъ търговската си флота, която брои около 800 кораба.

За единъ периодъ отъ 57 години (1881—1938), населението на България отъ 2,880,800 е востагнало на 6,360,500 души, т. е. съ 120‰. Годишното нарастване на населението за горния периодъ се е движило между 21‰ (за периода 1920—26) и 6‰ (за периода 1881—1887). За последнитѣ години, както видѣхме, тоя ръстъ е билъ 11.5‰. За сѣщия периодъ гжстотата на населението е порастнала отъ 29.1 на 62.2 души на кв. клм. Нарастването на населението по градове и села за периода 1911 до 1937 е следното: селското население отъ 3,533,000 души се увеличи на 4,925,000 или съ 7‰, като годишниятъ прирѣстъ на сѣщото население се е движилъ между 10.4‰ (1918 г.) и 21‰ (1924 г.). Градското население за сѣщия периодъ отъ 835,900 души е порастнало на 1,353,500 души, или съ 62 на сто, при ежегоденъ прирѣстъ между—12.9‰ (1918 год.) и 11.7‰ (1924 г.). Съ други думи, градското ни население за горния периодъ почти се е удвоило, което се дължи не толкова на естествения прирѣстъ, чийто процентъ е по-низкъ отъ оня въ селата, а на емиграцията отъ селото къмъ градоветѣ и въротно и на бѣжанцитѣ отъ изгубенитѣ земи.

Като иллюстрация за растежа на нѣкои по-важни наши градове за периода 1887—1934 г. ще дадемъ следнитѣ числа:

	Жители		‰ на увеличението
	1887	1934	
Бургасъ	5,749	36,230	528
Варна	25,556	69,944	173
Видинъ	14,872	18,465	25
Габрово	7,958	13,663	73
Казанлъкъ	9,480	14,843	58
Ломъ	8,199	14,558	78
Перникъ	1,283	15,844	1134
Пловдивъ	33,023	99,883	202
Плѣвенъ	14,307	31,590	121
Русе	25,194	49,447	96
Сливенъ	20,893	30,571	46
София	30,928	287,095	828
Хасково	14,191	26,516	87

Горнитѣ числа показватъ, че най-голѣмъ прирѣстъ за периода 1887—1934, т. е. за около 50 години е ималъ Перникъ—съ 1134 на сто, което се обяснява съ това, че той е центъра на най-голѣмото наше минерално богатство, даваще енергия за цѣлата ни индустрия и за желѣзницитѣ. Следъ това иде София, съ 828 на сто увеличаване. Обаче, ако се вземе за база най-новото преброяване на София, което показва едно население отъ 350,000 жители, безъ новоприсъединенитѣ села то процентътъ на нейния растежъ ще бѣде надъ 1000 на сто. Иначе казано, за 49 години жителитѣ на нашата столица сж се увеличили 10 пѣти. На трето мѣсто по ръста си следва Бургасъ—528 на сто. Следъ това идва Пловдивъ—съ 202 на сто, Варна—173 на сто, Хасково—87 на сто и пр.

Голѣмиятъ ръстъ на София ще изпъкне още повече като съпоставимъ цифрата на нейното население съ онова на цѣлата ни държава. При 350,000 жители, безъ присъединенитѣ села (съ което искаме да подражаваме на gross-Berlin и на Greater New-York) и при 6,320,000 на цѣла България, то нашата столица днесъ поглѣща 1/18 отъ населението на Царството.

Интересно е едно съпоставяне съ числата на други столици, които се развиватъ отъ стоици години, въ съотношение съ населението на респективнитѣ държави. Така, за Франция, която се счита най-централистичната държава въ свѣта, при 42,000,000 население въ метрополитя и около 60,000,000 въ колонитѣ, столицата Парижъ днесъ брои 2,900,000 жители, което съставлява около 1/15 отъ французкия народъ и около 1/34 отъ населението на цѣлата френска империя. За Германия, при крѣгло 70,000,000 население на Райха (преди аншлуса) 4,242,000 жители въ столицата Берлинъ съставляватъ 1/17 отъ цѣлия райхъ. За Холандия, при 8,400,000 жители въ цѣлата страна, столицата Хага има 477,500 жители, или отношението е 1/18. Ако вземемъ предвидъ колонитѣ й, които иматъ 61 милиона население, ще получимъ отношение 1/150. Столицата на Белгия, при 8,280,000 жители въ цѣлата страна, има 200,000 жители, или отношението е около 1/40. А Белгия е най-гжсто населената

и най-индустриализираната страна въ Европа, и пр. и пр. При това, ако направимъ сравнение между столицитѣ и другитѣ градове на Холандия и Белгия, ще констатираме, че нестолични градове, като Амстердамъ (781,700 жители) и Ротердамъ (595,000 жители), сж значително по голѣми отъ Хага. Сѣщото е и за Анверсъ (284,000 жители) спрямо Брюкселъ. Вътрешнитѣ градове въ Белгия, като Гантъ и Лиежъ, по население малко отстъпватъ на столицата Брюкселъ (Гантъ има 170,000 жители, а Лиежъ (166,000). Въ Испания пристанището Барселона (1,005,600 жители) по население конкурира съ столицата Мадридъ (953,000 жители). Столицата на Ромъния, Букурещъ, брои 631,300 жители, при общо население на държавата отъ 19 милиона, или ромънската столица съставлява около 1/30 отъ цѣлата държава. А Ромъния минава за страна, която състремежа си къмъ централизация подражава на Франция. Столицата на Югославия, при общо население на страната отъ 14,531,000, има около 250,000 жители, или 1/58 отъ цѣлото население. А Бѣлградъ е столица отъ единъ вѣкъ насамъ! Италия има 42,500,000 жители, а столицата Римъ брои 1,180,000 души, или около 1/36 отъ цѣлото население. За Швейцария имаме още по-интересни числа. При население отъ 4,100,000 жители, столицата Бернъ брои 150,000 души, т. е. съставлява 1/27 отъ цѣлата федерация. А другитѣ градове като Цюрихъ (337,000 жители), Базелъ (200,000 жители) сж по-голѣми отъ швейцарската столица. Женева сжщо не е малочислена—съ 146,000 жители, т. е. колкото столицата Бернъ.

Галопиращиятъ ръстъ на София въ подробности се вижда отъ следнитѣ числа: въ 1887 г. тя е имала 30,928, въ 1900 г.—67,789, въ 1910—102,812, въ 1920—154,025, въ 1926—213,002, въ 1934—287,095 и въ 1939—350,000 жители. Тѣзи числа показватъ, че за 23 години, т. е. до 1910 година или 2 год. преди балканската война, София е нарастнала съ около 70,000 жители, или съ около 3,000 души годишно. А презъ периода следъ 1910 год. т. е. за 29 години, нарастването е съ около 250,000 души, или съ 8600 души ежегодно. Съ други думи темпътъ на растежа на столицата ни следъ войнитѣ е билъ около три пѣти по-бързъ, отколкото преди това. Такова бързо развитие на нашата столица не отговаря нито на нейното стопанско положение, нито на стопанските мощи на България, като дребно земеделска страна и отстранена отъ интензивния пулсъ на западноевропейскитѣ държави, нито пъкъ на величината на държавата ни. Подобенъ бързъ ръстъ е отбелязанъ само въ нѣкои американски градове, благодарение на голѣмитѣ имъ минерал-

Ем. Мутафовъ

ПРИНОСЪ КЪМЪ БИТА И НРАВИТЪ ВЪ ВАРНА ПРЕДИ 40-50 ГОД.

Въ детинството си често се спирахъ да гледамъ една игра на възрастни, събрали се предъ купъ дини, изложени за продажъ. При такива дини, обикновено, биваше изправенъ голѣмъ ножъ, или сабя.

Нареждаха на маси дини въ една редица и се обзалагаха да ги прерѣжатъ съ сабя или голѣмъ ножъ съ единъ замахъ. Победителъ считаша оногизи, който успѣваше да прерѣже повече дини, напимѣръ: 5, 6 или 10. Това привличаше доста любопитни зрители, нѣкои отъ които се увличаха въ играта. Тя ставаше много шумна, разбира се, и много доходна за продавачитѣ на динитѣ.

Съперничеството между състезателитѣ, обикновено, се свършваше съ черпня въ нѣкоя кръчма, предъ която се мждрѣха 1—2 мангала, готови да опекаатъ на скара риби или кжсчета месо за закуска на ония, които пиятъ.

Въ кривитѣ и тѣсни улици между паянтовиѣ кжщи на града се създаваше веселба. Често продавачитѣ дини и рибитѣ, които се печеха, биваха донасени съ кола отъ Добруджа.

Продавачътъ на динитѣ самъ, или чрезъ поставено дете рекламираше стоката си на турски (гагаузки) езикъ провиквайки се съ следнитѣ думи:

„Карабаша карпузу, елиме кестимъ, бурному канатъмъ, манъстъръ голелери“. (Черни първокачествени дини, за хо-

ни и др. природни богатства въ тѣхнитѣ райони, на голѣмиятъ масщабъ на самата държава, която се е развивала и расла за смѣтка на голѣми вълни отъ европейска емиграция и подъ силнитѣ импулси на едритѣ европейски капитали.

За периода 1887—1934 София е увеличила населението си повече отъ 9 пѣти, Бургасъ около 6 пѣти, Варна—около 2.8 пѣти, Русе—около 1.8 пѣти, Ломъ—сжщо около 1.8 пѣти, Пловдивъ—около 3 пѣти и пр. Следователно, градовете, които иматъ естествени условия за своето развитие, особено тѣзи, които представляватъ вносни и износни пунктове, сж останали далечъ задъ София, която е вътрешенъ градъ и доскоро по население е била равна на Русе, Варна и Пловдивъ. А известно е, че до 1910 год. животътъ на София се дължеше на чиновничеството, поради което движението въ града се оживѣваше при напушчане на канцеларитѣ, т. е. следъ 12 ч. на обѣдъ и следъ 6 ч. сл. обѣдъ.

Ако много отъ изброенитѣ по-горе столични градове които сж се развивали въ течение на вѣкове, при централистични управления и съ амбициозни монарси, съ темпа на развитието сж догонени за 60 год. отъ нашата столица София, какво можеме да очакваме следъ още 40—50 години? И не е ли поразително, че това натрупване на хора въ единъ столиченъ градъ става при сегашнитѣ демократични времена, въ една демократична държава, въ времена когато и при монархическитѣ режими въ европейскитѣ държави, като напр. Германия, децентрализацията е била импулсирана отъ самитѣ държавни глави.

рата ги отрѣзашъ, нося си окървавихъ, манастирски топки).

Сегашната, ул. „6 септемврий“, площада „Екз. Йосифъ I“—тогава многошуменъ пазаръ наричанъ „Кенаръ“, или „Чингене-пазаръ“, „Мусалата“ и „Балъкъ-пазаръ“ (кждето е сега Българската земеделска и кооп. банка) ехтѣха отъ провикванията на продавачитѣ. Въ това отношение най-виртуозенъ бѣ Карапирето, бакалинъ въ „Кенара“, въ провикванията на когото често имаше подбивъ противъ настѣпила скжпотия. Напимѣръ: Поскжпнѣли бѣха скжмриитѣ—едната бѣ станала 10 пари (5 стотинки), и Карапирето се провикваше: „хайде скжмбрия, онъ пара танеси, факъръ фукара болъ-болъ исинъ. Не бу бе, не бу бе?“ (заповѣдайте на скжмриитѣ, 10 пари броя, клетитѣ бедняци много, много да ядатъ. Какво е туй, както е туй)?

Друга игра, съ която се забавляваха момичета, бѣше скачане на дѣска, а именно:

Една дебела дѣска (талпа) поставяха на греда, сложена на земята. Получаваха се лостъ, нѣщо като кобиличката на везни. На двата края на дѣската заставяха прави по едно момиче. Подскачи ли едното и падне на дѣска, другото биваше подхвърлено на високо. Като падне то, първото момиче се подхвърляше на високо. Често така високо се подхвърляха, че можеше да се виждатъ отъ улицата презъ високитѣ огради. Тоявъ подбуждаше ергенитѣ къмъ задѣвки, а често и да стрелятъ съ едноцевни или двуцевни пищови отъ възторгъ.

Въ времена на прословутия „Хорсей“—напомнящъ люшканицата на хванали се подържжа пияни, тѣзи игри разкриватъ романтиката на едно героично минало.

Отъ игритѣ на децата, пъкъ, съмъ запомнилъ едно стихотворение, думитѣ на което сж неразтълкувани. Ето и самото стихотворение:

„Ени мени
дудумени,
трияромъ,
садакомъ,
конапица дилибонъ
крушъ келебекъ,
цуцуракъ
муцуракъ,
кленъ пикъ“.

Като се обяснява, че много отъ игритѣ на децата криватъ старинни обредни игри, придружавани съ пѣсни, не ще е чудно, ако въ думитѣ на това стихотворение сж запазени думи отъ езикъ, който вече е изчезналъ, напимѣръ езикътъ на тракийцитѣ.

Ако и днесъ може да се срѣщатъ гагаузи, които пѣятъ български народни пѣсни безъ да разбиратъ значението на думитѣ, сѣвсемъ не е странно горното предположение. И въ баянията се срѣщатъ думи, тълкуванието на които озадачава филолози и лингвисти.

Като мисля, че даденото въ тази ми статия не е безинтересно за изучаването на бита, обичаитѣ и нравитѣ въ гр. Варна преди 40—50 години, се осмѣлихъ да запълня съ тѣхъ известно мѣсто въ вестника на варненцитѣ, толкова повече, че до сега не съмъ срѣщалъ за гореописанитѣ игри да е писано нѣкъжде.

Печатница

Княжа Николова П. № 1232-40 г